

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЯ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Вікторія Олександрівна ЗІНЬКОВСЬКА,

курсантка 3-го курсу факультету
підготовки фахівців для підрозділів поліції
Луганського навчально-наукового інституту
імені Е. О. Дідоренка Донецького державного
університету внутрішніх справ
<https://orcid.org/0009-0008-8516-3648>

Науковий керівник: Кривонос М. В.,
канд. юрид. наук, доц., доцент кафедри поліцейської
діяльності факультету підготовки фахівців для
підрозділів поліції Луганського навчально-наукового
інституту імені Е. О. Дідоренка Донецького
державного університету внутрішніх справ

SEPARATE ASPECTS OF COUNTERING DISINFORMATION IN THE CONDITIONS OF RUSSIAN AGGRESSION AGAINST UKRAINE

The unconcealed armed aggression of the Russian Federation against the state of Ukraine, starting from 2014 and until now, is accompanied by the active use of various forms and methods of spreading disinformation whose main purpose is to destabilize the socio-political situation in Ukraine, reduce trust in the Ukrainian authorities, promote the occupation of Ukrainian territories, and disunite Ukrainian society. Accordingly, countering disinformation in the context of Russian aggression is an extremely important task that must be carried out in a complex manner and include the following measures: 1) strengthening the population's media literacy (people must be able to critically evaluate the information they receive from various sources); 2) introduction of effective mechanisms for monitoring and combating disinformation; 3) increased responsibility for spreading disinformation under martial law.

24 лютого 2022 року розпочалася відкрита збройна агресія рф проти України. Проте, гібридна війна триває починаючи з 2014 року. Це війна, де для досягнення своїх цілей не застосовується зброя в звичному для всіх розумінні, але використовуються інші шляхи, такі як методи дезінформації (пропаганда через державні засоби масової інформації (далі-ЗМІ), через тролів, ботів тощо), та інших активних заходів, як-то агенти впливу, шантажування, військовий обман, провокацій, фальсифікації та інші у поєднанні з традиційними методами війни.

Дезінформація є одним із основних інструментів російської агресії проти нашої держави. Російська влада використовує дезінформацію для досягнення кількох цілей:

- дестабілізувати ситуацію в Україні та підірвати довіру до української влади;
- сприяти окупації українських територій;

– роз'єднати українське суспільство.

На теперішній час російська федерація доволі часто застосовує радянську практику активних заходів поширення дезінформації, що полягає у діях прихованого або оманливого характеру, які мають на меті здійснення вигідного впливу на цільове суспільство. Серед таких дій необхідно виділити створення та розповсюдження наративів та фейків. Наратив (від латинської “narrare”, пояснювати) це інтерпретація подій, яка не базується на фактах або точних даних. Найкращий приклад наративу – це міф або легенда. Для “підтвердження” наративів, як правило, використовуються фейки. Фейк (з англ. “Fake”, підробка) – це свідомо перевернена або повністю вигадана новина. При цьому, основними наративами російських фейків про Україну є: державний переворот на Майдані; Україна – це “нацистська” держава; Україна – це “недодержава”; спотворення та невизнання історії України; дискредитація української армії; територіальний розпад України; “територіальні претензії” сусідніх держав; “легітимізація” тимчасової окупації окремих територій України; в Україні воюють війська НАТО; Захід втомився від України; маніпулювання міжнародними організаціями та відносинами України з ЄС; наявність в Україні лабораторій зі створення біологічної зброї тощо.

На сьогодні фейки – одна з найпоширеніших форм маніпуляцій у медіа. Не всі фейки вочевидь абсурдні. Часто маніпуляцію важко помітити з першого погляду. Такі фейки створюються для того, щоб поступово, крок за кроком, досягати бажаного ефекту – зміна ставлення та формування відношення до певного явища, соціальної або етнічної групи тощо. Саме накопичувальний ефект притаманний фейкам. При цьому, крім текстових відрізняють і візуальні фейки (фото, відео, у тому числі і дипфейки, створені з використанням штучного інтелекту) [1, с. 10-11].

Протидія дезінформації в умовах російської агресії є надзвичайно важливим завданням. Вона має бути комплексною та включати в себе такі заходи:

- 1) посилення медіаграмотності населення. Люди повинні вміти критично оцінювати інформацію, яку вони отримують з різних джерел.
- 2) запровадження ефективних механізмів моніторингу та протидії дезінформації.

Це можуть бути як державні, так і громадські ініціативи, розвиток незалежних медіа. Незалежні медіа є важливим джерелом правдивої інформації. Уряд України вжив низку заходів для протидії дезінформації. У 2022 році було створено Центр протидії дезінформації при Раді національної безпеки і оборони України, який займається моніторингом та спростуванням дезінформації про війну в Україні [2]. Також було розроблено проект Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії дезінформації”, яким пропонується запровадити кримінальну відповідальність за поширення дезінформації в умовах воєнного стану. Крім того, в Україні діють численні громадські ініціативи, які займаються протидією дезінформації. Ці ініціативи проводять освітні кампанії, неофіційно розслідують факти дезінформації та поширюють правдиву інформацію. Протидія дезінформації є складним завданням, але воно є необхідним для захисту України від російської агресії.

Наведемо ще кілька конкретних порад, як протидіяти дезінформації. По-перше, не поспішайте вірити в те, що ви бачите (читаете) в Інтернеті. По-друге, завжди перевіряйте інформацію з різних джерел, не поширюйте інформацію, в достовірності якої ви не впевнені, підписуйтеся на перевірені джерела інформації, будьте критичні до інформації, яку вам розповідають.

Якщо ви помітили дезінформацію, ви можете повідомити про це фахівців Центру протидії дезінформації або звернутися до громадських організацій, які займаються протидією дезінформації.

Список використаних джерел:

1. Албул С. В. Фейки як елементи гібридної війни: ознаки та інструменти виявлення. *Сучасні інформаційні технології в діяльності національної поліції України*: матер. Всеукр. наук.-практ. семінару (м. Дніпро, 10 листопада 2022 р.). Дніпро : ДДУВС, 2023. 204 с.
2. Центр протидії дезінформації. URL: <https://cpd.gov.ua/> (дата звернення: 30.11.2023)